

Na cestě k vysoce kvalitní stavební kultuře v Evropě

My, ministři kultury a vedoucí delegací signatářů Evropské kulturní úmluvy a pozorovatelských států Rady Evropy, jakož i zástupci organizací UNESCO, ICCROM, Rady Evropy a Evropské komise a dále Rady architektů Evropy, Evropské rady urbanistů, organizace ICOMOS International a Europa Nostra, kteří jsme se ve dnech 20. až 22. ledna 2018 sešli v Davosu ve Švýcarsku na pozvání pana Alaina Berseta, prezidenta Švýcarské konfederace, federálního ministra vnitřních věcí, v Evropském roce kulturního dědictví 2018, těsně před výročním zasedáním Světového ekonomického fóra,

s ohledem na aktuální problémy, včetně přetrvávajících dopadů hospodářské a finanční krize, čtvrté průmyslové revoluce, zrychlující se urbanizace, zmenšujících se okrajových regionů, migrace a společenské změny, rostoucí nerovnosti, změny klimatu a škod na životním prostředí, a na výrazný dopad, který mají tyto problémy na životní prostředí;

vědomi si zásadních kroků mezinárodního společenství směrem k udržitelnému světu podporujícímu začlenění, ale zároveň také naléhavé potřeby posílit tyto snahy a vyvinout nové přístupy k ochraně a prosazování kulturních hodnot evropského zastavěného prostředí;

uznávajíce zásadní přínos vysoce kvalitního zastavěného prostředí k dosažení udržitelné společnosti, vyznačující se vysokou kvalitou života, kulturní rozmanitostí, individuálním a kolektivním blahem, sociální spravedlností a soudržností a hospodářskou efektivitou;

vědomi si tendence poklesu kvality zastavěného prostředí i otevřené krajiny po celé Evropě, patrné ze zjednodušování výstavby, chybějících architektonických hodnot, včetně nedostatečného zájmu o udržitelnost, stále častějšího anonymního „rozlézání“ měst a nezodpovědného využívání půdy, úpadku historických budov a ztráty regionálních tradic a identity;

vědomi si skutečnosti, že je nejvyšší čas přijmout opatření, která zajistí, aby současný a budoucí rozvoj a tendence v sociální a ekonomické oblasti a v oblasti životního prostředí a klimatu nadále nezhoršovaly kvalitu zastavěného prostředí, ale byly místo toho využívány jako příležitost ke zlepšení, a že Evropský rok kulturního dědictví 2018, jehož cílem je uznat hodnotu historického rozměru zastavěného prostředí, je pro to tím správným okamžikem;

zdůrazňující, že každý, bez ohledu na svůj původ, má právo zažít a sdílet kulturní prostředí a patřit do něj, že způsoby, jakými spolu žijeme a jako společnost se vyvíjíme, jsou v zásadě kulturní a že utváření našeho životního prostředí je tedy především kulturním počinem,

prohlašujeme:

Ústřední úloha kultury v zastavěném prostředí

1. Kultura umožňuje a posiluje hospodářskou, sociální a environmentální udržitelnost. Utváří naši identitu a vymezuje náš odkaz. Proto musí být kultura ve středu rozvojových politik a je třeba zdůraznit její příspěvek ke snaze o dosažení všeobecného blaha. Nemůže docházet k demokratickému, mírovému a udržitelnému rozvoji, pokud v jeho jádru není kultura.
2. Politiky musí zdůrazňovat potřebu udržitelného přístupu k rozvoji soustředěného kolem kultury ve všech oblastech a na všech úrovních. Je třeba vyzvednout hodnotu a nenahraditelnost evropské krajiny a kulturního dědictví, s důrazem nejen na města a městské oblasti, ale také na okrajové a venkovské oblasti a jejich propojení.
3. Je nezbytně nutné zaujmout k zastavěnému prostředí ucelený přístup založený na kultuře a humanisticky nahlížet na způsob, jak kolektivně utváříme místa, kde žijeme, a odkaz, jež po sobě zanecháme.

Pojem „*Baukultur*“

4. *Baukultur*, tedy stavební kultura, zahrnuje veškerou lidskou činnost, která mění zastavěné prostředí. Zastavěné prostředí jako celek, včetně každého navrženého a postaveného aktiva, které je zasazeno do přírodního prostředí a týká se jej, je třeba chápat jako jedinou entitu. Stavební kultura zahrnuje existující stavby, včetně památek a jiných prvků kulturního dědictví, jakož i návrh a výstavbu soudobých staveb, infrastruktury, veřejných prostor a krajiny.
5. Kromě architektury, navrhování konstrukcí a tvorby krajiny a jejich materiální realizace se stavební kultura projevuje také v procesech plánování stavebních projektů, infrastruktury, měst, vesnic a otevřené krajiny.
6. Stavební kultura odkazuje na podrobné stavební postupy i na rozsáhlou transformaci a rozvoj a ctí tradiční a místní stavitelské dovednosti, jakož i inovační metody.

Naše vize vysoce kvalitní stavební kultury

7. Naléhavě potřebujeme nový, adaptivní přístup k utváření našeho zastavěného prostředí, takový, který by vycházel z kultury, aktivně budoval sociální soudržnost, zajistil environmentální udržitelnost a přispíval ke zdraví a blahu všech. To je vysoce kvalitní stavební kultura.
8. Řešení zastavěného prostředí, vztahy mezi objekty a zastavěným a přírodním prostředím, v němž se nacházejí, územní soudržnost, rozměry, materiály: to vše jsou faktory, které přímo ovlivňují kvalitu našeho života. Vysoce kvalitní stavební kultura se tedy projevuje v uplatnění vědomého, řádně projednaného řešení každé budovy a při každé činnosti související s úpravou krajiny, přičemž se upřednostňují kulturní hodnoty před krátkodobým hospodářským přínosem. Vysoce kvalitní stavební kultura tedy nejenže splňuje funkční, technické a ekonomické požadavky, ale také uspokojuje sociální a psychologické potřeby lidí.
9. Velmi důležitou složkou vysoce kvalitní stavební kultury je kulturní dědictví. Způsob, jakým dnes využíváme, udržujeme a chráníme naše kulturní dědictví, bude klíčový pro budoucí rozvoj vysoce kvalitního zastavěného prostředí.

Přínosy vysoce kvalitní stavební kultury pro společnost

10. Vysoce kvalitní stavební kultura zlepšuje náš smysl pro místo. Díky tomu, že lidem umožňuje ztotožnit se se svým životním prostorem, posiluje inkluzivní a soudržnou společnost, potlačuje diskriminaci a radikalizaci a podporuje integraci a občanské povědomí. To má význam nejen pro centra měst a historické lokality, ale také pro všechny aspekty životního prostředí v Evropě; pro příměstské a venkovské oblasti, vesnice, průmyslové zóny a infrastrukturu.
11. Vysoce kvalitní stavební kultura podporuje živá sousedství se smíšeným využitím. Vytváří zastavěná prostředí, která zahrnují moderní kulturní projevy a zároveň respektují kulturní dědictví. Poskytuje udržitelné životní podmínky a posiluje sociální odolnost vytvářením důstojného, finančně dostupného a přístupného bydlení.
12. Vysoce kvalitní stavební kultura chrání životní prostředí. Podporuje udržitelnou dopravu a zodpovědné využívání půdy, rozšíření zeleně ve městech a prosazuje zdraví a biologickou rozmanitost.
13. Vysoce kvalitní stavební kultura přidává ekonomickou hodnotu vytvářením kvalitnějších a trvalejších aktiv a vhodných podmínek pro hospodářskou prosperitu ve společnosti. Využívá zdroje udržitelným způsobem, čímž zajišťuje, že z pozitivního sociálního a hospodářského rozvoje budou moci těžit i budoucí generace.

Na cestě k vysoce kvalitní stavební kultuře

14. Vysoce kvalitní stavební kultura vyžaduje dosažení správné rovnováhy mezi kulturními, sociálními, ekonomickými, ekologickými a technickými aspekty plánování, navrhování, výstavby a adaptace, a to ve veřejném zájmu všeobecného blaha.
15. Vysoce kvalitní stavební kultura musí být součástí příslušných právních nástrojů. Hlavní cíl dosažení vysoké kvality celého zastavěného prostředí, včetně kulturního dědictví, musí být závazný při všech činnostech s územním dopadem. Požadavek vysoké kvality musí být zohledněn na stejné úrovni jako ekonomické nebo technické zájmy. S cílem vysoké kvality by měly být slučitelné i příslušné standardy a normy.
16. Vysoce kvalitní stavební kultura může vzniknout pouze v rámci mezioborového diskurzu a prostřednictvím spolupráce na více úrovních a napříč odvětvími mezi tvůrci politik, příslušnými orgány a odborníky. Vzhledem k tomu, že zahrnuje kreativní, funkční a sociální aspekty, se za stejných podmínek musí účastnit všechny relevantní obory a odborníci. Jedním z klíčových příkladů nástroje na podporu vysoké kvality jsou mezioborové a hojně diskutované návrhářské soutěže. Aby vysoce kvalitní stavební kultura mohla být úspěšná, vyžaduje také účast občanské společnosti a informované a seznámené veřejnosti.
17. Vysoce kvalitní stavební kultura vyžaduje úsilí v oblasti vzdělávání a zvyšování informovanosti s cílem umožnit lepší úsudky ohledně kultury výstavby. Všichni zúčastnění, jak veřejný, tak soukromý sektor, nesou odpovědnost za kvalitu našeho zastavěného prostředí, které bude jako odkaz předáno budoucím generacím.

Zdůrazňujeme, že stavební kultura jakožto společný zájem je sdílenou odpovědností vlád, organizací a soukromého sektoru a že je naléhavě nutné zvýšit informovanost o daných kulturních, sociálních, ekonomických, ekologických a technických otázkách,

se zavazujeme k:

18. zohledňování a prosazování myšlenek a zásad vysoce kvalitní stavební kultury mezi všemi zúčastněnými subjekty, včetně ostatních členů vlády a široké veřejnosti, zejména mladých lidí, a zdůrazňování jejího pozitivního vlivu na společnost všemi odpovídajícími a vhodnými způsoby;
19. provádění lepších politik, které zahrnují koncept *Baukultur* založený na kultuře a začleňují vizi vysoce kvalitní stavební kultury jakožto hlavní cíl dané politiky;
20. podpoře dalších činností a opatření, které přispějí k prosazování a realizaci vize vysoce kvalitní stavební kultury;

21. vybízení všech příslušných zúčastněných subjektů, veřejných i soukromých, k tomu, aby uznaly pozitivní dopad vysoce kvalitní stavební kultury na všeobecné blaho a aby přispěly k její realizaci, zejména pokud jde o investice týkající se kultury výstavby;
22. pobízení dalších regionů světa k tomu, aby uznaly hodnotu vysoce kvalitní stavební kultury a zapojily se do tohoto procesu;
23. uspořádání dalšího zasedání nejpozději za deset let, aby se vyhodnotil a projednal pokrok dosažený na cestě k vysoce kvalitní stavební kultuře v Evropě.

Davos (Švýcarsko) 22. ledna 2018